

**ACORD 58/2018, de 12 de juny, del Ple del
Consell de l'Audiovisual de Catalunya**

Sobre l'anàlisi de l'ús del terme *exili* en diferents programes de TV3

Fets

1r. Entre el 24 i el 26 de març de 2018 van tenir entrada al Consell de l'Audiovisual de Catalunya 87 queixes amb el mateix contingut (Q28/2018), via correu electrònic, en relació amb l'ús del terme *exili* en diferents programes de TV3 emesos el 23 de març: els telenotícies, el magazín *Tot es mou* i els informatius especials.

L'escrit diu que “en los informativos de TV3 [...] los presentadores utilizaron en múltiples ocasiones el verbo *exiliar* que quiere decir ‘expulsar a alguien de un territorio’ o ‘expatriarse generalmente por motivos políticos’. Ninguna de las dos acepciones valen para la Sra. Rovira, que se ha ido o fugado de la justicia voluntariamente (no ha sido obligada) para no comparecer ante la misma para dar cuenta de posibles delitos tipificados como muy graves, es decir, no se ha ido por motivos políticos, sino por ser una presunta delincuente.”

El text qüestiona si «TV3 [...] cumplió con los principios de veracidad, neutralidad y rigor informativo al señalar que la Sra. Rovira se ha ido al “exilio”, en lugar de decir que se ha “fugado”».

2n. També en relació amb l'ús del terme *exili*, amb data 27 de març de 2018 van tenir entrada al CAC 11 queixes amb contingut idèntic (Q37/2018), via correu electrònic. En aquest cas, l'escrit es refereix al “informativo de la mañana” de TV3 del 27 de març.

L'escrit diu que en aquest programa «se ha informado de un acto celebrado en la sede del Parlamento Europeo y en el sobrepresionado de la información [...] se decía textualmente “Els familiars dels presos i exiliats, a Brussel·les”». I afegeix que «en España no existen personas “exiliadas” sino huidas de la justicia».

En la queixa es fa referència a la *Guia editorial* de la CCMA i, en concret, als punts següents:

- El punt 1.1.3.1.2., sobre la veracitat i rigor de la informació.
- El punt 1.1.3.1.5., sobre la imparcialitat, neutralitat i pluralisme de la informació.

3r. Mitjançant l'Informe 33/2018, de 10 de maig, l'Àrea de Continguts d'aquest Consell ha analitzat l'ús del terme *exili* en diferents programes de TV3. En concret, en els telenotícies, el magazín *Tot es mou* i els informatius especials del 23 de març i *Els matins* del 27 de març.

Fonaments de dret

Primer. Anàlisi de l'ús del concepte *exili*

L'Informe de l'Àrea de Continguts transcriu les accepcions de la paraula *exili* que es troben tant en el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans com en el diccionari de la Real Academia Española, les quals es reproduïxen amb la literalitat següent:

«[...] Segons el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), *exili* és, en la seva primera accepció:¹

- 'Expatriació, voluntària o forçosa, especialment per motius polítics.'

Les referències que delimiten el sentit d'aquesta definició són: "lèxic comú"; "història en general"; "política".

Igualment, el diccionari de la Real Academia Española (RAE) defineix *exilio* com:²

- 'Separación de una persona de la tierra en que vive.' (primera accepció)
- 'Expatriación, generalmente por motivos políticos.' (segona accepció) [...]

Recollides aquestes accepcions, l'Informe analitza la utilització del concepte en el decurs dels programes esmentats més amunt, a partir de la utilització que en fan les persones entrevistades que inclouen el concepte *exili* en les respostes; una col·laboradora d'un dels programes analitzats, que fa servir el concepte *exili* en les seves intervencions; i l'equip dels programes, tant en l'àudio o la narració en *off* com en les sobreimpressions. L'anàlisi de la utilització del concepte *exili* en aquest darrer cas s'ha fet segons la reproducció literal de les paraules, segons la reproducció indirecta d'aquestes paraules i segons la incorporació del terme *exili* en la locució o en les sobreimpressions.

A partir d'aquesta anàlisi, i segons consta en l'Informe, "els casos en què membres de l'equip dels programes incorporen el terme *exili* en el seu discurs es refereixen a persones en situació d'expatriació (Marta Rovira i alguns membres del Govern cessats), sense determinar el seu caràcter voluntari o forçós i sense establir una relació amb els motius, polítics o no, d'aquesta expatriació"; i que, "en tots els supòsits, l'ús del terme *exili* s'encabeix en les definicions que inclouen els diccionaris de l'Institut d'Estudis Catalans i de la Real Academia Española".

Segon. Llibre d'estil de la CCMA

El *Llibre d'estil* de la CCMA estableix, amb caràcter general, el marc editorial, el marc lingüístic i les normes periodístiques i professionals dels diversos mitjans que la integren (televisió, ràdio, internet i altres plataformes); està format per una *Guia editorial* i un *Manual d'ús*, en què es desenvolupen unes directrius amb la finalitat de constituir un marc a partir del qual es puguin resoldre qüestions deontològiques i relatives a l'emissió dels continguts.

¹ Font: <<https://mdlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=exili&operEntrada=0>>

² Font: <<http://dle.rae.es/?id=HFYHEfV>>

A l'efecte d'analitzar les queixes presentades, l'informe de l'Àrea de Continguts pren com a referència els epígrafs del *Llibre d'estil* de la CCMA que assenyalen l'escrit de queixa, en concret, els punts 1.1.3.1.2 i 1.1.3.1.5 de la *Guia editorial*, els quals es transcriuen a continuació:

1.1.3.1.2. Veracitat i rigor

Els mitjans de la CCMA difonem informació contrastada i fidel a la realitat, explicada de manera clara, exacta i precisa.

Prioritzem l'avaluació i l'anàlisi de la informació abans de difondre-la per assolir la credibilitat que ens ha de distingir davant la ciutadania.

No especulem, no fem conjectures i no difonem rumors. Si desconexim alguna dada rellevant de la informació que oferim, ho diem.

Reconeixem els errors importants i els corregim amb la màxima diligència i donant a la rectificació una rellevància equivalent.

1.1.3.1.5. Imparcialitat, neutralitat i pluralisme

Actuem amb imparcialitat, neutralitat i respecte pel pluralisme. En un conflicte, mantenim l'equilibri raonable a l'hora de donar presència a les parts, sense reduir la informació a la simple cessió acrítica d'espai a aquestes parts. No prenem partit, contextualitzem les notícies i oferim elements de judici a la ciutadania.

A aquests efectes, l'informe de referència conclou que "[...] D'acord amb la definició del terme *exili*, el seu ús per part de l'equip dels programes no implica un posicionament que contravingui els principis de veracitat, rigor o neutralitat en la informació [...]".

En conseqüència, no es pot apreciar, en aquest cas, una vulneració dels epígrafs esmentats, tenint en compte que "de l'anàlisi de l'ús del terme *exili* en diferents programes de TV3 emesos el 23 i el 27 de març de 2018, se'n desprèn que aquest concepte s'utilitza en format i contextos diferents.

En la majoria d'ocasions, *exili* apareix en les intervencions de les persones entrevistades dels programes o com a reproducció literal o indirecta de les paraules escrites per Marta Rovira en la seva carta per part de l'equip dels programes.

Els casos en què el terme *exili* apareix incorporat en la locució dels membres de l'equip dels programes o en les sobreimpressions, es fa referència a persones en una situació d'expatriació, de la qual:

- no es determina el caràcter voluntari o forçós, i
- no s'estableix una relació amb els motius, polítics o no polítics."

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per 3 vots a favor i 3 vots en contra amb vot particular i el vot de qualitat del president, el següent

ACORD

1. Constatar que l'ús del concepte *exili* no contravé els principis de veracitat i rigor informatius ni els d'imparcialitat, neutralitat i pluralisme de la informació i, per tant, s'ajusta als epígrafs corresponents del *Llibre d'estil de la CCMA*.
2. Apreciar que també s'estan utilitzant altres fórmules de la narració periodística per referir-se a aquest mateix concepte.
3. Notificar aquest Acord al prestador de serveis de comunicació audiovisual de televisió Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA, i a les persones que van fer arribar la seva queixa a aquest Consell.

Barcelona, 12 de juny de 2018

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari